

मराठी

ADDAPEDIA

Daily Current Affairs Encyclopedia

05 एप्रिल 2024

राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय बातम्या

जन्म नोंदणी करण्यासाठी सरकार पालकांच्या धर्माची नोंद करेल	संदर्भ: - पालकांना त्यांचा धर्म स्वतंत्रपणे घोषित करणे आवश्यक करून सरकार त्यांची जन्म नोंदणी प्रक्रिया अद्ययावत करणार आहे. - केंद्रीय गृह मंत्रालयाने मॉडेल नियमांमध्ये नमूद केलेल्या या बदलामुळे राज्य सरकारांना हे नियम लागू करणे आणि अधिसूचित करणे आवश्यक आहे. महत्त्वाचे मुद्दे: - गेल्या वर्षी 11 ऑगस्ट रोजी संसदेने पारित केलेला जन्म आणि मृत्यू नोंदणी (सुधारणा) अधिनियम, 2023, राष्ट्रीय जन्म आणि मृत्यू डाटाबेस राखण्याची तरतूद करतो. या डाटाबेसचा वापर राष्ट्रीय जनसंख्या रजिस्टर (NPR), मतदार याद्या, आधार क्रमांक, रेशन कार्ड, पासपोर्ट आणि ड्राइविंग लायसन्स यासारख्या विविध नोंदी अपडेट करण्यासाठी केला जाऊ शकतो. - पूर्वी, जन्म नोंदणीमध्ये केवळ कुटुंबाचा धर्म नोंदवला जात असे. - नवीन "फॉर्म क्रमांक 1-जन्म अहवाल" धर्म स्तंभाचा विस्तार करून "वडिलांचा धर्म" आणि "आईचा धर्म" तसेच दत्तक मुलाच्या पालकांसाठी समाविष्ट करेल. - गेल्या वर्षी 1 ऑक्टोबरपासून लागू झालेल्या कायदानुसार सर्व जन्म आणि मृत्यू आता नागरी नोंदणी प्रणाली (crsorgi.gov.in) साठी केंद्राच्या पोर्टलद्वारे डिजिटल पद्धतीने नोंदणीकृत असणे आवश्यक आहे.
मॅन्युफॅक्चरिंग पीएमआय 16 वर्षांच्या उच्चांकावर पोहोचला आहे	संदर्भ: - मासिक सर्वेक्षणानुसार, भारताच्या उत्पादन क्षेत्राने मार्च 2024 मध्ये मजबूत उत्पादन आणि विक्रीमुळे मजबूत कामगिरी दर्शविली. - HSBC इंडिया मॅन्युफॅक्चरिंग पर्चेसिंग मॅनेजर्स इंडेक्स (PMI) ने मार्चमध्ये 59.1 हा 16 वर्षांचा उच्चांक गाठला, जो फेब्रुवारी 2024 मध्ये 56.9 होता. - उत्पादनातील वाढीचा हा सलग 33वा महिना आहे. बदल: - पर्चेसिंग मॅनेजर्स इंडेक्स (PMI) हा विविध कंपन्यांच्या मासिक सर्वेक्षणातून प्राप्त झालेला आर्थिक निर्देशक आहे. - हे उत्पादन आणि सेवा या दोन्ही क्षेत्रांमधील ट्रेड प्रतिबिंबित करते आणि खरेदी व्यवस्थापकांद्वारे समजल्याप्रमाणे बाजारातील परिस्थिती विस्तारित, करार किंवा स्थिर आहे की नाही हे सूचित करते. - व्यावसायिक क्रियाकलापांचे सूचक म्हणून पीएमआयकडे बारकाईने पाहिले जाते आणि ते देशाच्या आर्थिक आरोग्याचा अंदाज लावण्यास मदत करते. - पीएमआयचे दोन प्रकार आहेत: मॅन्युफॅक्चरिंग पीएमआय आणि सर्व्हिसेस पीएमआय, एकत्रित निर्देशांक देखील वापरला जातो.

मराठी

ADDAPEDIA

Daily Current Affairs Encyclopedia

लीप सेकंड

संदर्भ:

- नेचरमध्ये प्रकाशित नुकत्याच झालेल्या अभ्यासानुसार, पृथ्वीच्या मंद फिरण्यामुळे कोऑर्डिनेटेड युनिव्हर्सल टाइम (UTC) मध्ये पहिला-वहिला नकारात्मक लीप सेकंड होऊ शकतो.
- या घटनेला हवामान बदलाचे श्रेय दिले जाते, ज्यामुळे बर्फ वितळत आहे आणि समुद्राची पातळी वाढत आहे, परिणामी पृथ्वीचे फिरणे मंद होत आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- लाखो वर्षांच्या पृथ्वीच्या फिरण्याच्या गतीशी समक्रमित ठेवण्यासाठी UTC मध्ये लीप सेकंड जोडले जातात.
- पृथ्वी हळूहळू फिरत राहिल्यास, ग्रह पकडण्यासाठी UTC मिनिट 61 सेकंदांचा असावा लागेल.
- सुरुवातीला 2026 साठी नियोजित, लीप सेकंदाची गरज 2029 पर्यंत पुढे ढकलण्यात आली आहे, पहिली नकारात्मक लीप सेकंड चिन्हांकित केली आहे.
- इंटरनॅशनल ब्युरो ऑफ वेट्स अँड मेजर्सच्या टाइम डिपार्टमेंटचे माजी संचालक फेलिसिटास एरियास यांनी म्हटल्याप्रमाणे, वेळेच्या हवामानशास्त्रज्ञांना गहाळ सेकंदाचा सामना कसा करायचा हे अनिश्चित असल्यामुळे हे समायोजन एक आव्हान आहे.

बद्दल:

- पृथ्वीच्या विसंगत रोटेशन गतीमुळे अणु घड्याळांशी अधिकृत वेळ सरिखित करण्यासाठी 1972 पासून लीप सेकंदांचा वापर केला जात आहे.
- तथापि, शास्त्रज्ञ आणि सरकारी प्रतिनिधींच्या एका पॅनेलने 2022 मध्ये लीप सेकंदांच्या कॉम्प्युटिंगमधील गुंतागुंतांमुळे 2035 पर्यंत लीप सेकंद संपवण्याचा निर्णय घेतला.
- नकारात्मक झेप सेकंदाची अचूक वेळ अनिश्चित आहे, पृथ्वीच्या वर्तमान रोटेशन रेटवर अवलंबून आहे.
- इंटरनॅशनल अर्थ रोटेशन अँड रेफरन्स सिस्टम सेवा पृथ्वीच्या चालू असलेल्या फिरण्याच्या गतीच्या आधारे लीप सेकंद कधी सुरू होईल हे ठरवेल.
- खगोलभौतिकशास्त्रज्ञ ख्रिश्चन बिझॉअर्ड यांनी नमूद केले की नकारात्मक झेप सेकंदाच्या गरजेबाबतची अटकळ पृथ्वीच्या फिरण्याच्या सध्याच्या गतीवर अवलंबून आहे.

मराठी

ADDAPEDIA

Daily Current Affairs Encyclopedia

स्कोअर 2.0

संदर्भ:

- सिक््युरिटीज अँड एक्स्चेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (सेबी) ने गुंतवणूकदारांच्या तक्रारी हाताळण्यासाठी SCORES ची अपग्रेड केलेली आवृत्ती सुरू केली आहे.
- नवीन आवृत्तीचे उद्दिष्ट नियुक्त प्राधिकरणांद्वारे स्वयंचलित मार्ग आणि देखरेख सुरू करून तक्रार निवारण प्रक्रियेची कार्यक्षमता सुधारणे आहे.

बद्दल:

- SCORES (SEBI तक्रार निवारण प्रणाली) हे एक ऑनलाइन प्लॅटफॉर्म आहे जेथे गुंतवणूकदार सिक््युरिटीज मार्केटशी संबंधित तक्रारी नोंदवू शकतात.
- हे सुरुवातीला जून 2011 मध्ये लॉंच करण्यात आले होते.
- SCORES ची वर्धित आवृत्ती स्वयं-राउटिंग, ऑटो-एस्केलेशन, आणि नियुक्त संस्थांद्वारे देखरेख, तक्रार निवारण टाइमलाइन कमी करणे यासारख्या वैशिष्ट्यांचा परिचय करून गुंतवणूकदार तक्रार निवारण यंत्रणा वाढवते," सेबीने म्हटले आहे.

सेबी स्कोर 2.0 ची वैशिष्ट्ये

- SCORES च्या नवीन आवृत्तीमध्ये संबंधित नियमन केलेल्या घटकाकडे तक्रारीचे स्वयंचलित राउटिंग समाविष्ट आहे, ज्यामुळे तक्रार प्रक्रियेतील विलंब कमी होतो.
- इतर वैशिष्ट्यांमध्ये तक्रारीच्या निराकरणासाठी प्रमाणित टाइमलाइन (तक्रार मिळाल्यापासून 21 कॅलेंडर दिवस) आणि नियुक्त संस्थांद्वारे तक्रारीच्या निराकरणाचे निरीक्षण समाविष्ट आहे.
- नवीन आवृत्ती दोन स्तरांचे पुनरावलोकन देखील देते: प्रथम नियुक्त संस्थेद्वारे आणि आवश्यक असल्यास, सेबीद्वारे दुसरे पुनरावलोकन.
- याव्यतिरिक्त, नियमन केलेली संस्था किंवा नियुक्त संस्था विहित टाइमलाइनचे पालन करण्यात अयशस्वी झाल्यास तक्रारी पुढील स्तरावर स्वयंचलितपणे वाढवल्या जातील.
- SCORES वर सुलभ गुंतवणूकदार नोंदणीसाठी KYC नोंदणी एजन्सी डेटाबेससह एकीकरण सुरू करण्यात आले आहे.

मराठी

ADDAPEDIA

Daily Current Affairs Encyclopedia

व्हीव्हीपीएटी

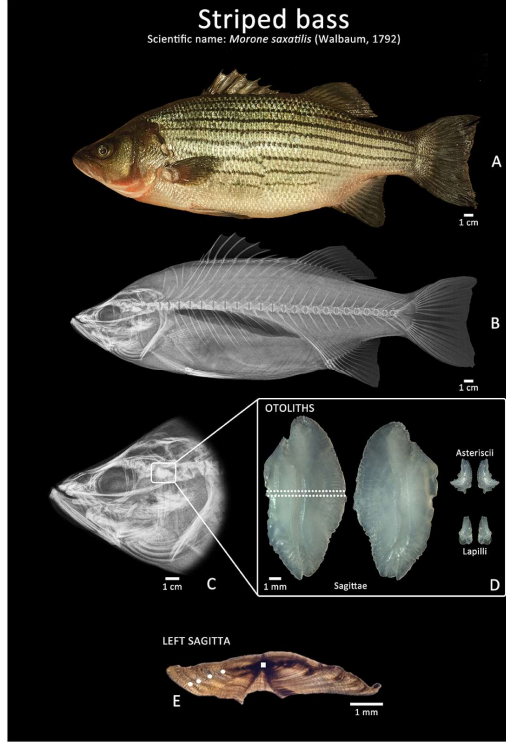
संदर्भ:

- अलीकडील घडामोडींमध्ये, सर्वोच्च न्यायालयाने भारतीय निवडणूक आयोगाला आगामी लोकसभा निवडणुकीपूर्वी इलेक्ट्रॉनिक व्होटिंग मशीन (EVM) साठी अनिवार्य क्रॉस-व्हेरिफिकेशन प्रक्रिया लागू करण्याचे निर्देश देण्याच्या उद्देशाने अनेक याचिकांवर विचार करण्याचा निर्णय जाहीर केला आहे.
- या प्रक्रियेमध्ये इलेक्ट्रॉनिक मोजणीसह सर्व मतदार पडताळणीयोग्य पेपर ऑडिट ट्रेल (VVPAT) स्लिप्सची संपूर्ण मोजणी करणे आवश्यक आहे.

बद्दल:

- 2014 च्या लोकसभा निवडणुकीदरम्यान सादर करण्यात आलेली, व्होटर व्हेरिफायेबल पेपर ऑडिट ट्रेल (VVPAT) प्रणाली निवडणूक प्रक्रियेला पारदर्शकता आणि पडताळणीचा अतिरिक्त स्तर प्रदान करते.
- EVM शी थेट जोडलेले, VVPAT मतदाराला दिसणारी कागदी स्लिप तयार करते, ज्यामध्ये निवडलेल्या पक्षाचे नाव आणि चिन्ह प्रदर्शित होते.
- हे मतदारांना त्यांच्या मताच्या अचूकतेची पुष्टी करण्यास अनुमती देते, एका पारदर्शक विंडोद्वारे मुद्रित स्लिपची व्हिज्युअल पुष्टी करणे सुलभ होते.
- सुरक्षितपणे संग्रहित केलेल्या कागदी स्लिप्स निवडणूक वादाच्या प्रसंगी ठोस पुरावा म्हणून काम करतात, मतदान प्रक्रियेच्या अखंडतेची खात्री करतात.

मासे ओटोलिथ दागिने

संदर्भ:

- फिश ओटोलिथपासून बनवलेले शोभेचे दागिने अलीकडेच बाजारात आले आहेत, जे विझिंजममधील उत्साही मच्छीमार महिलांच्या गटाने तयार केले आहेत.
- या महिलांना सेंट्रल मरीन फिशरीज रिसर्च इन्स्टिट्यूट (CMFRI) च्या शास्त्रज्ञांनी प्रशिक्षण दिले होते.

ओटोलिथ:

- ओटोलिथ हाड माशांच्या मेंदूच्या मागे स्थित कठोर, कॅल्शियम कार्बोनेट संरचना आहे.
- ते लहान, पंखासारखे फ्लेक्स आहेत जे दागिन्यांमध्ये बनवले जाऊ शकतात.
- माशांमध्ये, हॅलिबट ओटोलिथ्स मोठे असतात, ज्यामुळे ते या उद्देशासाठी अधिक सामान्यतः वापरले जातात.
- रोमन आणि इजिप्शियन लोकांद्वारे ओटोलिथला ऐतिहासिकदृष्ट्या भाग्यवान दगड मानले गेले आहे आणि अजूनही ब्राझील सारख्या देशांमध्ये वापरले जाते.
- ते संरक्षणात्मक ताबीज म्हणून परिधान केले गेले आहेत आणि दागिन्यांमध्ये तयार केले गेले आहेत.
- ओटोलिथ चाचणी ट्यूब किंवा कुपी मध्ये साठवले जाऊ शकते, कोरड्या किंवा स्पष्ट द्रव मध्ये.
- दुसरी पद्धत म्हणजे त्यांना एका स्लाइडवर पारदर्शक नेल वार्निशने चिकटविणे किंवा एसीटेटच्या शीटवर दोन बाजूंनी चिकट टेप लावणे.

मराठी

ADDAPEDIA

Daily Current Affairs Encyclopedia

To get free Live Classes,
Materials Scan this QR Code &
Download our Adda247 App

Copyright © by Adda247

All rights are reserved. No part of this document may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior permission of Adda247.

BILINGUAL

ADDAPEDIA

e-Books

**NATIONAL |
INTERNATIONAL |
REGIONAL |
STATE SPECIFIC
CURRENT AFFAIRS
CURATED NOTES**

IMPORTANT FOR ALL COMPETITIVE EXAMS